

● ناسور بانيال و خيزانعهی شاهنگی سمرکوتن دهگزين بسمر شای عیلامی یکان، که سمری بعداروهه هملواسراوه.

هوشور

لانیوان قوینجق و کویسنجق دا

سلیمان شاکر عارف

ناوونیشانی و شاهنگ لئاو باخچهده که شاو شازن شاهنگی سمرکوتن بسمر عیلامی یکان دا دهگزين . . له کوشکی ناسور بانيال دا دوزراونه توه که کوشکی باکورره له نه نهوا^(۱) .

که واته نم شاکره هونری یانه له گردی قوینجق دوزراونه توه که نه که وینه ناو شوروی شاری نه نهوا . . نه که له زگرگرو ههریمه کانی کویسنجق . . وه کورو وهرگبر بوی چوره .

د . طارق مظلوم و علی محمد مهدی له پرتووکي (نیری) دهر باره ی کوشکی ناسور بانيال و کتیخانه که نووسیویانه ۱ هاش پشکینه شوینه واری یکان دوو کوشکی گزنگیان له گردی قوینجق له نه نهوا دا دوزی یهوه ، یه که میان کوشکی سه خاریب بوو که ده که وینه باشوری رۆژ ناوای گردی قوینجق و دووه میان کوشکی ناسور بانيال بوو که ده که وینه باکورری رۆژه لانی نم گرده . . . .

له لاپره (۱۷) ی هه مان پرتووکدا دهر باره ی گردی قوینجق ده لین : نم گرده ده که وینه باکورری رووباری خوسر ، ههروه ها ده لین شیوه به کی هیلکه یی به خویهوه ده یینی که دریزی به کی نریکه ی کیلومه نریکه و پانانی به کی نیو کیلومه تره و به زایشی نریکه ی (۳۱) مه تره له رووی دهر یاهوه . . ههروه ها نه وهش ده لین که : قوینجق ووشه به کی تورکی یه و گورانکاری هاتوته سهر . . له م رووهوه رایه کی تریش هه به که نم ناوه واته ی (له وه رکای مهر) ده به خشی چونکه نم ناوچه به له زور به ی وه زره کانی سال دا ده یینه له وه رگایه کی زور ، ههروه ها دهر باره ی نم مه له بنده ناسور یی و توویانه گردی قوینجق زور کوشکی شاهانه و پهرستگاو ده زگای به رپوه بردنی تیدابوه . . بوی به مه له ندیکی سهره کی له نه نه وای پایته ختی ناسور یی یکان داده ندری .

● ریلیفی ده له شیر ی بریندار، که له کوشکی ناسور بانيال له قوینجق له نینموادا، دوزراونه توه - له موزه خانه ی بریتانی هملکیراوه^(۱)

له گۆشی ، له ناسوی هونری جیهانی دا، له گۆفاری کاروان ژماره (۹۱) ی کانونی یه که می سالی ۱۹۹۰ ، هونهرمه ند محمد عارف باسکی وهرگبراوه به ناوونیشانی هاشاوه هونری به کانی کویسنجق له لیکولینه وه به کی جیهانی دا، که له میژووناسی فرهنسی (لهرنست بایلۆن) ی وهرگبراوه . .

نه وه ی سرنج راکیشمه وهرگبر له زمان بایلۆنه وه ده لی : نه م شاکره هونری یانه له زگرگرو ههریمه کانی کویسنجق دوزراونه توه وه به شی زوریشیان له موزه خانه ی بریتانی له له نده و لووفهر له پاریس پارێزگاری کران . . . . ۱۱ له پاشان وهرگبر ده لی : نه وه سهر پینج تابلۆشی وه که نمونه ی هونری له گه ل باسه که پیدا بلا و کردۆنه توه ئیمهش له (ناسوی هونری جیهانی) بلاوی ده که بنه وه . . نه وه ی شیای باسه چوار له م نموناته یشان دراوه ، جگه له ریلیفی - پلنگی بریندار - که خوی (ده له شیر ی برینداره) له رووی هونری یه وه باسی هیج تابلۆکیان ناکات ، وه نه م نمونه بهش خوی به شیکه له ریلیفی ناسور بانيال راوی شیر ده کات، که له کوشکی باکورره له نه نه وادا دوزراونه توه^(۱) . نمونه ی دووه که وهرگبر ته نیا نه وه بنده باسی ده کات و ده لی : ناسور بانيال - کویسنجق - موزه خانه ی بریتانیا . . نه مه شیان ریلیفی که به

● گواستنمه وه ی بیکمیری گای بالدار . لاماسو به کملک له ناوچه سلخاوی یه که نه وه بوی کوشکی میری^(۱)

تهوی زاندراره که رواقی قوینجق (نهینوا) له مووزه‌خانه‌ی نه‌ندن هه‌به به‌لام هه‌ج رواقیک به ناوی کویسنجق له‌وی نه‌یستراوه .
هه‌روه‌ها نه‌شیستراوه که له‌زیر‌گردو هه‌ریمه‌کانی ده‌وروه‌بری کویسنجق هه‌ج هه‌لکه‌ندنو دۆزبنه‌وی شوینه‌واری کراییت .

بۆ زیاتر روونکردنه‌وه به پێویستم‌زانی چه‌ند ریلیفو نه‌خشه‌ی شاری نه‌ینوا بجه‌مه به‌رچاو که شوینی گردی (قوینجق) ی تیدا دبارکراوه به شیوه‌ییکێ تاشکراو روون ، بۆنه‌وه‌ی خوینیه‌ری تازیز نه‌گه‌ر بۆی بکرتی بگه‌رینه‌وه سه‌ر نه‌و سه‌رچاوه‌نی زانیاری به‌کام لی‌هه‌لینجاون .

له‌ دوا‌ی‌دا ده‌لیم هونه‌رمه‌ند محمد عارف خزمه‌تی هونه‌ر و هونه‌رمه‌ندانێ کوردی کردوه به‌وه‌رگه‌رتنی زۆر باسو په‌رتووکێ هونه‌ری له‌ زمانێ بیگانه‌وه بۆ زمانێ کوردی هیوادرین هه‌رده‌م سه‌رکه‌وتوو بیت و به‌خشینه‌کانی به‌رده‌وام بیت .

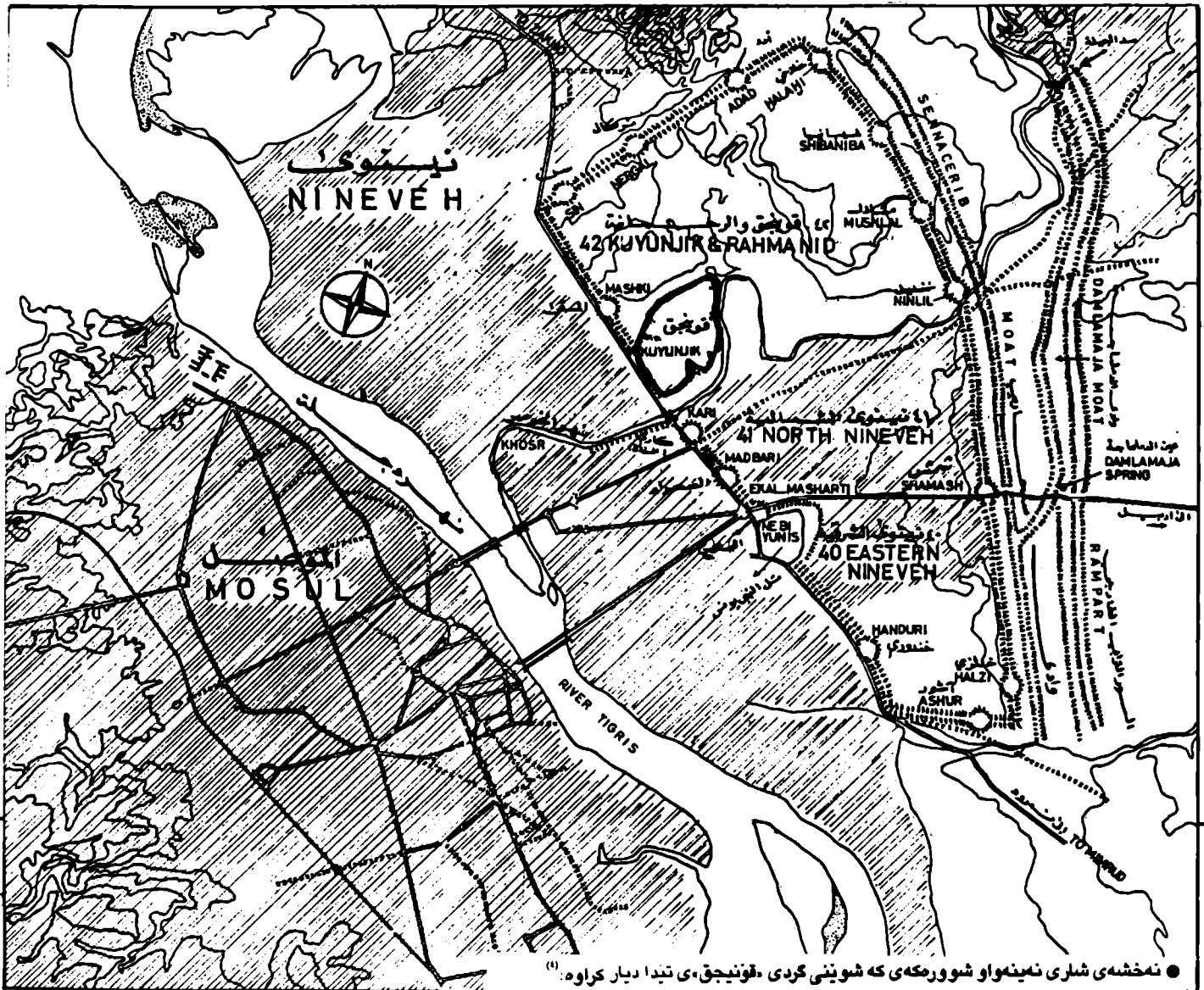
(١) وولانی تاشوور لاپه‌ره (٧٥) دانانی له‌ندری بارو وه‌رگه‌رتنی د . عیسی سلان و سلم طه الشکرینی .

(٢) هه‌مان سه‌رچاوه لاپه‌ره ٦٠ . ٦٢ . ٦٧ . ٧٠ .

زیاتر له‌و زانیاری‌بانه‌ی که خستنه‌ به‌رده‌م ، له‌باسی کوشکه‌کانی نه‌ینوا‌دا شریف یوسف له‌ په‌رتووکێ ده‌یژووی هونه‌ری بیناسازی عیراقی له‌چه‌رخه‌ جووره‌جووره‌کان‌دا (تاریخ فن العماره‌ العراقیه فی مختلف العصور) لاپه‌ره (٤٧) ده‌لی :

نه‌و کوشکه‌کانه‌ی که سه‌خاریبو ته‌سه‌رحه‌دوونو تاشوور پانیالی بنیاتیان نا‌بوو ده‌که‌ونه‌ ژێر دوو گردی سه‌ره‌کی که رووباری خووسه‌ به‌ نیوانیان‌دا ده‌روات به‌که‌م هه‌لکه‌ندنه‌کانی شوینه‌واری که له‌م دوو گردانه‌دا بۆ تاقی کردنه‌وه کرا له‌ گردی باکووری روژ تاوا بوو که (گردی قوینجق) ه سالی ١٨٤٢ له‌ لاپه‌ن جیگه‌ری قونسل فرهنساره‌ له‌ موسل ده‌ستی‌پێ‌کرا دوا‌ی (لابارد) و (ره‌سام) و (لوفس) و (سمت) له‌سه‌ر ته‌م هه‌لکه‌ندنانه‌ به‌رده‌وام بوون . پاشان (کینک) کوشکه‌کانی سه‌خاریبو تاشوور پانیالی له‌م گرده‌ دۆزی‌یه‌وه .

له‌ شوینیکی تردا وه‌رگه‌ر ده‌لی : له‌م رووه‌وه نووسه‌ر (وانه‌ ئه‌رنست بایلیون (س . ش) ریزینکی تایه‌تی له‌و به‌ره‌مه‌مانه‌ ده‌نی و ده‌لی رواقی کویسنجق له‌ مووزه‌خانه‌ی نه‌ندن زۆر له‌ هۆلی تاشووری جوانته‌ که له‌ مووزه‌خانه‌ی لووفری پارێسه .

● نه‌خشه‌ی شاری نه‌ینوا‌و شوورکه‌ی که شوینی گردی (قوینجق) ی تیدا دبار کراوه .